

W

**WORKING
PAPERS**

363

**La percepció de seguretat.
Un model d'anàlisi alternatiu.**

ISAAC JIMÉNEZ GARCÍA

Institut de Ciències Polítiques i Socials
Adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona

**La percepció de seguretat.
Un model d'anàlisi alternatiu.**

ISAAC JIMÉNEZ GARCÍA

Expert en Seguretat.

WP núm. 363
Barcelona, 2019

L'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS) és un consorci creat l'any 1988 per la Diputació de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona, institució aquesta última a la qual hi és adscrit a efectes acadèmics.

"Working Papers" és una de les colleccions que edita l'ICPS, amb un informe previ del corresponent comitè de lectura, especialitzada en la publicació en la llengua original de l'autor— de treballs en elaboració d'investigacions socials, amb l'objectiu de facilitar-ne la discussió científica.

La seva inclusió en aquesta collecció no en limita la posterior publicació per l'autor, el qual manté en tot moment la integritat dels seus drets.

Aquest treball no pot ésser reproduït sense el permís de l'autor.

Les idees i opinions contingudes en aquest document són responsabilitat de l'autor, sense que reflecteixin, necessàriament, el pensament del consorci Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Edició: Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS)
Mallorca, 244, pral. 08008 Barcelona (Espanya)
<http://www.icps.cat>
© Isaac Jiménez García

ISSN: 1133-8962
DL: B-10186-2012

ÍNDEX

1. Introducció
- 1.1. La Percepció de Seguretat
2. Principals Grups Socials i Problemàtiques Identificades
- 2.1. Dones Grans Locals (de diferents classes socials de 60 anys i més)
- 2.2. Dones Immigrants (totes les edats)
- 2.3. Prostitutes Immigrants i Locals (totes les edats)
- 2.4. Homes Joves Immigrants (de 16-40 anys i de totes les nacionalitats)
- 2.5. Dones Joves Locals (16-40 anys i de diferents classes socials)
- 2.6. Nens/es Immigrants-MENA (6-18 anys)
- 2.7. Col·lectiu LGTBI
- 2.8. Refugiats
3. Àmbits d'Acció
- 3.1. Les Escoles
- 3.1.1. Grups Específics
- 3.1.1.1. Nens/es que Pateixen 'Bullying' (de 6 a 16 anys)
- 3.1.1.2. Nens/es amb Abandonament Escolar (de 6 a 16 anys)
- 3.1.1.3. Nens/es no Escolaritzats/des (de 6 a 16 anys)
- 3.2. El Barri i la Ciutat
- 3.2.1. Grups Específics
- 3.2.1.1. Homes Immigrants (de 40 anys i més)
- 3.2.1.2. Homes Locals (de 40 anys i més)
- 3.2.1.3. Associacions de Dones (públiques i privades)
- 3.2.1.4. Associacions i Comunitats de Veïns
- 3.2.1.5. Associacions de Comerciants
- 3.2.1.6. Associacions LGTBI
- 3.2.1.7. Esplais
- 3.2.1.8. Casals d'Avis/es
- 3.3. Les Institucions
- 3.3.1. Grups Específics
- 3.3.1.1. Ajuntament
- 3.3.1.2. Generalitat
- 3.3.1.3. Policia Local i Mossos d'Esquadra
- 3.3.1.4. Sector Privat (Mitjans de Comunicació)
- 3.3.1.5. CIE (Centres d'Internament per Estrangers)

4. Instruments de Recollida de Dades

4.1. Focus Grup

4.2. Entrevistes

4.3. Enquestes

5. Model d'Anàlisi Alternatiu

6. Conclusions

1. INTRODUCCIÓ

Els atacs a les torres bessones l'onze de setembre de 2001 marquen un punt d'inflexió pel que fa als temes relacionats amb la seguretat arreu del món. D'altra banda, les societats actuals (independentment del seu estat de desenvolupament) pateixen les repercussions de les sinèrgies i complexes interaccions polítiques, econòmiques, ideològiques, simbòliques i socials de la globalització. Així doncs les conseqüències d'aquestes interaccions i processos d'una banda i dels atacs terroristes, no només els de Nova York sinó que també els de París, Brussel·les, Berlín i Barcelona d'una altra, tenen un impacte en la gestió de la seguretat en les ciutats. Aquest impacte abarca des de polítiques públiques i la seva legitimitat, fins a discursos i narratives, especialment els anomenats 'speech acts' que estan relacionats amb la 'securitització' ¹ d'una realitat determinada com és per exemple la seguretat urbana, passant per la percepció de seguretat dels ciutadans. Si tenim en compte enquestes de victimització de Catalunya, veiem com els ciutadans presenten uns nivells de seguretat que augmenten els darrers anys. El Gràfic 1 presenta els resultats de l'enquesta de seguretat pública a Catalunya al municipi de Barcelona.

GRÀFIC 1: HISTÒRIC DE LA PERCEPCIÓ DE SEGURETAT A BARCELONA ENTRE ELS ANYS 2000 I 2017.

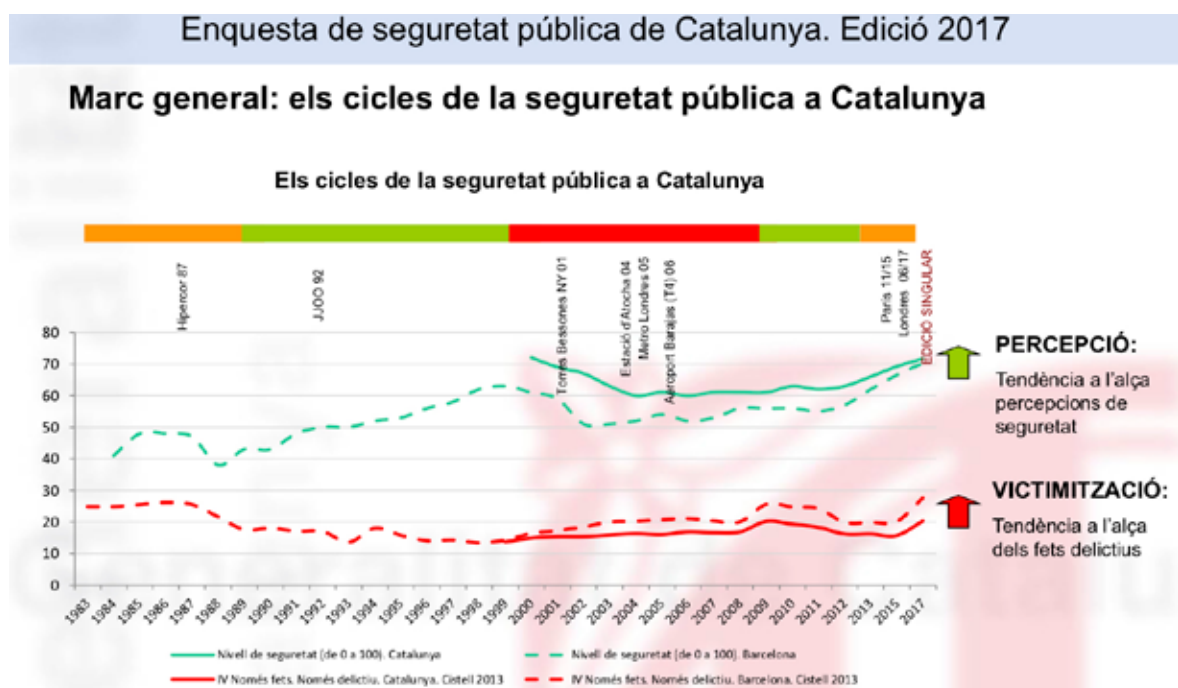

Font: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya. Edició 2016-2017.

¹ Aquest terme fa referència a una perspectiva teòrica elaborada a l'Escola de Copenhagen on teòrics com Barry Buzan i Ole Weaver es troben entre els seus màxims representants. Per més informació sobre el concepte de 'speech act' i 'securitització' anar a l'article: Šulović, V. (2010). Meaning of Security and Theory of Securitization.

D'altra banda tenim també dades que corroboren l'increment dels nivells de victimització de la població, tal i com veiem en el Gràfic 2. Així doncs tot i que la percepció de seguretat augmenta, també ho fa la victimització dels ciutadans. Aquesta correlació és intuïtivament il·lògica. Perquè? La resposta està en la complexitat de tots els elements que intervenen en aquesta percepció, en com s'analitza i es conceptualitza la mateixa i en els models que s'utilitzen per fer-ho. A nivell quantitatiu (com mostren els Gràfics 1 i 2) existeixen enquestes i dades que avaluen aquesta percepció de seguretat. A nivell qualitatiu aquestes dades són més escasses. És per això que el principal objectiu d'aquest text és la introducció de variables tant relacionals-cognitives com estructurals-discursives per poder captar d'una forma més integral i explicativa aquesta realitat, cristal·litzant en un model conceptual alternatiu per analitzar la percepció de seguretat. Així doncs, el primer que faré és introduir el model analític actual per poder identificar de quina manera es pot millorar per tal d'incrementar la seva capacitat explicativa. Seguidament, exposaré els principals grups que tenen algun aspecte particular respecte aquesta percepció, per continuar presentant els diferents àmbits d'acció i els grups que cal estudiar dins de cadascun dels àmbits. El següent pas és citar els diferents instruments que tenim per la recollida de dades alhora d'analitzar la percepció de seguretat, i acabaré amb la presentació del nou model analític i algunes reflexions a mode de conclusió.

GRÀFIC 2: CICLES DE SEGURETAT PÚBLICA A CATALUNYA ENTRE ELS ANYS 1983 I 2017.

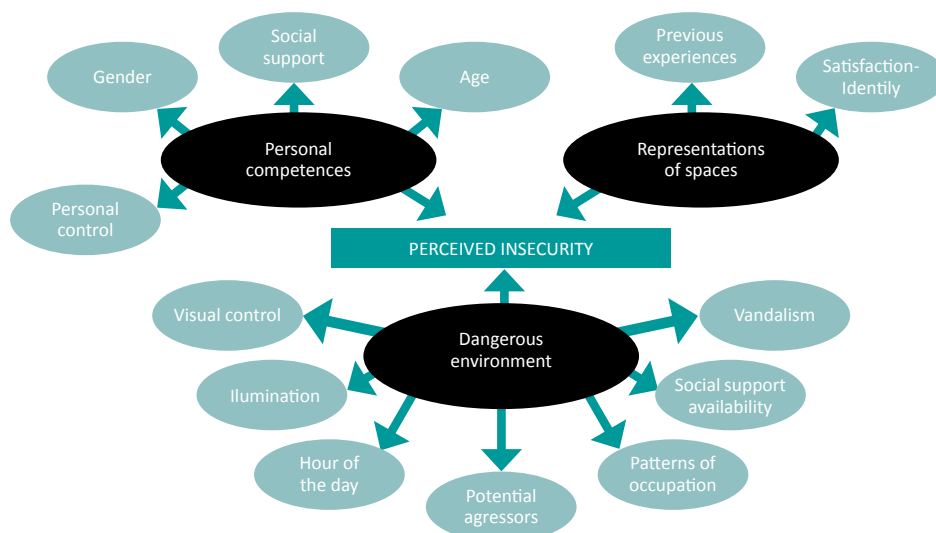

Font: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya. Edició 2016-2017.

1.1. LA PERCEPCIÓ DE SEGURETAT ²

La percepció de seguretat respecte una situació determinada és quelcom de complex. Això és degut d'una banda, i com han demostrat les conclusions de la recerca del projecte MARGIN 2016, a que la percepció de seguretat varia segons el grup social que estiguem estudiant, i d'una altra al gran nombre de variables que intervenen en aquesta percepció. La Figura 1 (que correspon al model analític actual) presenta les principals variables que intervenen en la percepció de seguretat de la ciutadania. Aquestes variables estan relacionades tant amb factors personals com amb factors mediambientals i de l'espai, és a dir, factors aliens a la persona presents en el seu entorn. Com podem veure però, aquest model no inclou altre tipus de variables de caire més estructural i discursiu. Així doncs, com mesurar l'impacte que tenen altres variables en relació a la percepció de (in)seguretat? De què depèn aquesta percepció? Entenem tots la seguretat de la mateixa manera? Percebem el que veiem o el que sentim? Com influencien els nostres valors i creences la percepció de seguretat? Són els models analítics actuals suficientment explicatius? La resposta a aquestes preguntes no és fàcil degut a la complexitat del fenomen en qüestió i a la multitud de variables que hi intervenen. La percepció d'(in)seguretat depèn també de factors estructurals tals com discursos (speech acts) i narratives institucionals, i dels sistemes ideològics, socials i econòmics. Però aquesta percepció depèn també de la redistribució de la riquesa, la classe social, les desigualtats en els ingressos, o les similituds entre els barris (Logi 2007), i presenta també un aspecte simbòlic (Wacquant 1993; Jackson 2006; Jackson et al. 2007) fonamental.

FIGURA 1: VARIABLES PRINCIPALS QUE INFLUENCIEN LA PERCEPCIÓ SUBJECTIVA D'INSEGURETAT

Font: Carro, D.; Valera, S. & Vidal, T. (2010). Perceived Insecurity in the Public Space: Personal, Social and Environmental Variables

² Tot i que aquí utilitzo el terme seguretat, Curbet (2010) utilitzava el terme (in)seguretat per demostrar com la inseguretat i la seguretat eren dues cares d'un mateix concepte. Així doncs al llarg del text utilitzaré els dos termes indistintament.

D'altra banda tot allò que se'n deriva o que fa referència al concepte 'percepció de seguretat' però també aquells aspectes relacionats amb la mateixa com ara la 'por envers els crims', presenten diverses dimensions respecte la (in)seguretat. El primer concepte (percepció de seguretat) es pot dividir en dos dimensions. Una són les causes estructurals, que són aquelles relacionades amb la distribució desigual del poder³. L'altre són els factors de risc, que són aquells que es corresponen amb situacions que afavoreixen la probabilitat de que ocorri algun fet violent (Moser 2004). Les primeres, les causes estructurals, són les que han de ser incorporades en un nou model analític. El segon concepte (por envers els crims) es divideix en tres dimensions: exposició a un risc, anticipació de les conseqüències i pèrdua de control o defensa efectiva (Jackson et al. 2007)⁴. Per analitzar-los de la manera més integrada possible s'ha de valorar tant els aspectes quantitatius com els qualitatius en relació a la seguretat d'aquestes dimensions i variables. Apart, també s'ha d'incloure en el nou model tres conceptes lligats a aquesta percepció que fins ara no han estat massa presents. Aquests són l'empatia, l'estigma i el prejudici⁵.

Com estudiarem doncs aquesta percepció en el marc analític del nou model? Més enllà dels factors qualitatius i quantitatius sobre la percepció de seguretat de les variables actuals i els conceptes utilitzats, és convenient tenir en compte tres àmbits d'actuació principals. Els àmbits que es volen estudiar s'han creat pensant en el cicle de la violència d'una manera holística i integral. Això implica la detecció d'actituds violentes i l'impacte d'aquestes en l'àmbit de la percepció i la gestió de la mateixa durant tot el cicle vital. És per això que el primer àmbit són les escoles. Un dels problemes actuals respecte el tracte que es fa de la seguretat i la seva percepció és que normalment tant en les enquestes com en qualsevol altre instrument de recollida de dades, no es té en compte aquest segment de la població. La percepció de qualsevol realitat, més enllà d'estar influenciada per les nostres capacitats cognitives, té a veure també amb com entenem, descrivim i analitzem la mateixa. Aquest 'enteniment' està condicionat per la pròpia experiència en relació al fet concret, per les idees que tenim del mateix, i pels processos de socialització que hem tingut respecte aquest fet determinat⁶. Part important d'aquest procés de socialització és l'educació tant a casa com a l'escola. Per això és fonamental per entendre com es

3 Quan parlem de variables estructurals relacionades amb la distribució de poder i les seves desigualtats, fem referència a les institucions i els discursos i narratives que aquestes creen i disseminen d'una banda, i als mitjans de comunicació d'una altra. Aquesta asimetria respecte el poder és estructural ja que el control, la disseminació i l'impacte d'aquests discursos i narratives es produeix sota la lògica 'top-down', és a dir, aquests discursos exerceixen una influència sobre la ciutadania i la seva opinió envers una realitat concreta i no al revés.

4 Aquestes dimensions, que si que estan representades en el model actual, són també fonamentals alhora de seleccionar els diferents grups que estudiarem separatament.

5 Aquests tres conceptes seran definits en profunditat en el moment de presentar el nou model analític en l'apartat 5. Tot i així, i per aclarir perquè els utilitzarem, val a dir que el prejudici és un valor o sentiment a priori individual envers una persona o grup de persones. Quan aquest prejudici transcendeix a l'individu i passa a formar part del grup, aquest es converteix en estigma cap a aquesta persona o grup de persones, el que fa que la nostra percepció respecte els mateixos estigui influenciada per aquests. Respecte l'empatia, aquesta és un valor que ens permet 'entendre' la posició de la persona que tenim al davant, i d'aquesta manera intentar no fer judicis de valor respecte la mateixa en base a la nostra percepció.

6 Aquests processos tenen a veure amb la família, l'escola, els amics, la cultura en la que vivim, els mitjans de comunicació i en definitiva amb qualsevol input que una persona tingui al llarg de la seva vida.

crea i s'interioritza qualsevol realitat social a nivell perceptiu (cognitiu) tenir en compte els processos de socialització des de petits i els elements que hi intervenen⁷ sobretot a nivell emocional i als valors que d'aquestes se'n deriven, ja que no podem oblidar que la percepció d'(in)seguretat es gestiona principalment a través d'emocions i sensacions, i que s'expressa a través de determinades accions com quedar-se a casa per la nit⁸ o anar en grup pel carrer⁹.

El segon àmbit és el barri i la ciutat. Aquest respon a la mateixa lògica de voler entendre i gestionar la percepció de seguretat des de un punt de vista holístic i alternatiu on diferents variables més enllà de les dades sobre criminalitat o l'anàlisi físic de l'espai urbà es tenen en compte. Com acabem d'esmentar hi ha nombrosos estudis que posen de rellevància l'impacte que té l'estructura física de les ciutats en relació a la percepció de la seguretat (MARGIN Project 2016), com ara la teoria de les 'finestres trencades' i les infraestructures relacionades amb la il·luminació deficient dels carrers (Jackson et al. 2007; Shaw & Carli 2011), les àrees conegudes com les 'no-zones' ¹⁰ (Shaw & Carli 2011) o el conegut 'gueto' (Wacquant 1993).

L'últim àmbit correspon a les institucions (ja siguin aquestes públiques o privades). Les institucions tenen un paper fonamental en l'imaginari col·lectiu (i en conseqüència individual) sobre la (in)seguretat. Les principals eines per crear aquest imaginari col·lectiu són els 'speech acts', els discursos institucionals i les polítiques públiques pel que fa a les entitats públiques, i per part de les privades, principalment els mitjans de comunicació, la seva eina són les narratives a través dels diferents mitjans tals com TV, ràdio, periòdics diaris i/o les noves aplicacions d'internet com Twitter i Facebook entre d'altres. Aquest àmbit és també fonamental ja que ens permetrà construir un nou model analític on s'incorporin el que anomenarem factors estructurals com ara els discursius, referents sobretot a la 'securització' dels immigrants, refugiats i en general qualsevol col·lectiu subjecte de convertir-se en 'l'altre' com ara el col·lectiu LGTBI o els MENA entre d'altres. Així doncs el primer que cal fer és identificar i explicar quins són els principals grups socials afectats per aquesta percepció sobre la (in)seguretat, que tal i com el projecte MARGIN proposa, s'ha de tenir en compte les diferències socioeconòmiques i demogràfiques, però també altres aspectes com ara la procedència de les persones que formen aquest grups i les possibles (o no) interaccions entre els mateixos.

7 Aquests elements són a nivell micro l'escola, la família/amics i els mitjans de comunicació i a nivell macro el país i la cultura en la que vivim, així com les estructures polítiques i econòmiques.

8 Això és important perquè en última instància el que fa que una persona no surti al carrer per la nit segueix sent una emoció o sensació, la por o la inseguretat, és a dir, hi ha una relació directa entre sensació o emoció i acció.

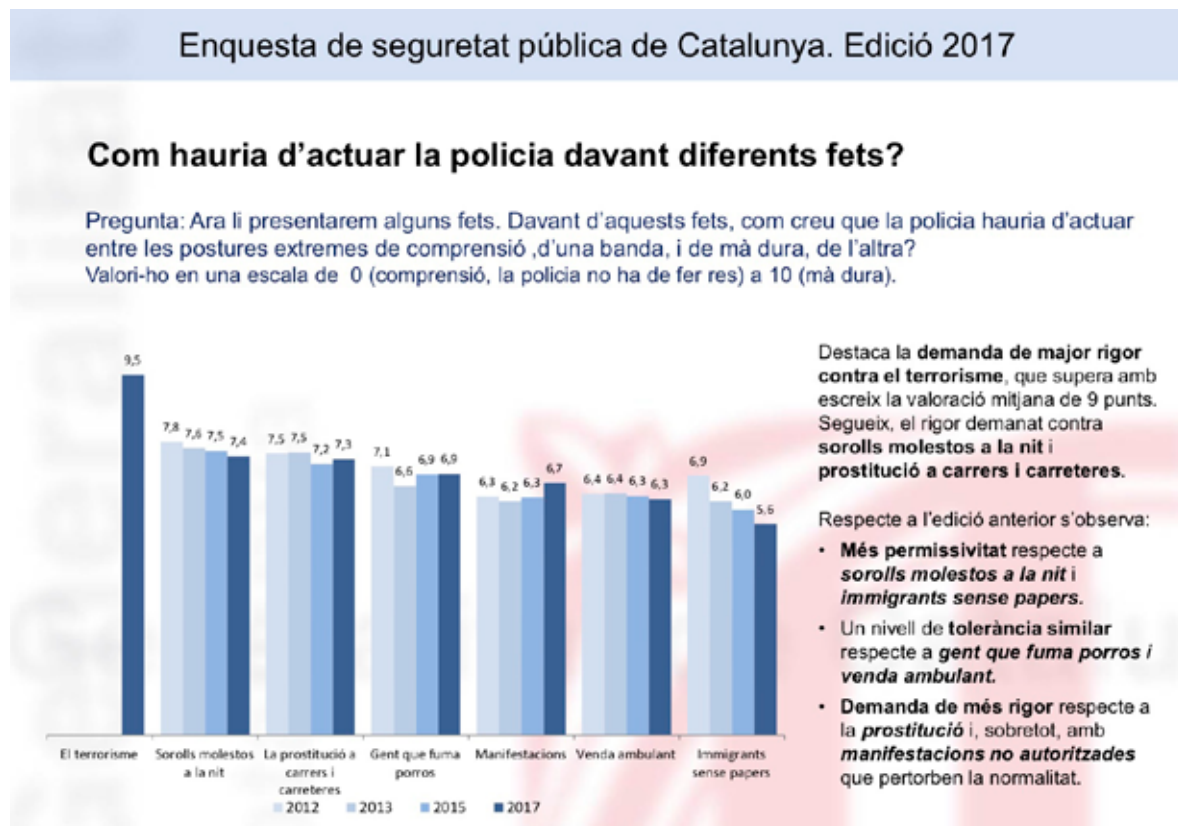
9 Sobretot en el cas de les dones.

10 Respecte les 'no-zones', aquestes es corresponen amb aquelles àrees on les ciutats concentren una major descentralització i fragmentació de l'exclusió social, és a dir, zones on el control social informal és pràcticament inexistent i que augmenten la presència dels habitants exclosos degut a la penalització soferta per polítiques públiques repressives i que segreguen. Aquestes zones acostumen a ser ports, interseccions de tràfic aïllades o estacions de trens entre d'altres (Shaw & Carli 2011).

2. PRINCIPALS GRUPS SOCIALS I PROBLEMÀTIQUES IDENTIFICADES

Entre les variables que les dades quantitatives ofereixen, i que es detecten com a principals a l'hora de valorar la percepció de seguretat, trobem aquelles relacionades amb la redistribució de la riquesa, és a dir, com més desigual és una societat (una ciutat o un barri) més sensació d'inseguretat es té per part dels ciutadans. Això és especialment pernicios en les classes socials més baixes ja que presenten elevats indicadors de victimització degut als escassos recursos que tenen per reparar les conseqüències de les agressions sofertes o per millorar les pròpies mesures en seguretat (Logi 2007). De la mateixa manera l'estructura demogràfica, com per exemple la presència d'immigrants al barri, presenta un impacte similar en la percepció dels ciutadans (Wacquant 1993; Jackson et al. 2007; Shaw & Carli 2011) sobretot si aquestes comunitats provenen de l'Amèrica Llatina o del món Islàmic (Carro et al. 2010). En el Gràfic 3 veiem els principals aspectes de la seguretat que preocupen als ciutadans.

GRÀFIC 3: NIVELL D'ACTUACIÓ POLICIAL ENVERS ELS PRINCIPALS FETS QUE PREOCUPEN A LA CIUTADANIA.

Font: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya. Edició 2016-2017.

Val a dir que tot i que el terrorisme ocupa el primer lloc, veiem com la prostitució, la venda ambulant o la immigració sense papers estan també entre les principals preocupacions. Així doncs aquests principals grups han estat escollits també en funció d'aquestes preocupacions. Tot i així, en aquest cas, per determinar quins grups són els més sensibles envers la percepció de seguretat, apart de l'enquesta de seguretat pública, s'ha fet una selecció en funció d'aquells grups que presenten un caràcter especial respecte la percepció de seguretat d'una banda i un grau de vulnerabilitat respecte la victimització d'una altra. Són precisament aquests factors els que permetran utilitzar aquests grups per aïllar, acotar, definir i diferenciar (com recomana el projecte MARGIN) aquelles variables sociodemogràfiques actuals i veure com es poden introduir les variables estructurals i discursives (de caire qualitatiu) a aquestes ja existents. És per això que les enquestes no són suficients per analitzar la percepció de seguretat.

2.1. Dones Grans Locals (de totes les classes socials de 60 anys i més)

La gent gran, especialment les dones, s'ha convertit en un dels principals grups de risc en relació a la percepció de seguretat a les ciutats. Aquest grup és important ja que amb el pas del temps s'està convertint en aquella part de la població que a nivell demogràfic té més pes en les societats desenvolupades. Aquest grup s'ha de tenir en compte en relació a les peculiaritats tant físiques com psicològiques (Moser 2004; Logi 2007) i que el converteixen en un 'objectiu' perfecte pels agressors (Logi 2007). Aquestes característiques fan referència d'una banda a la incapacitat (o capacitat bastant reduïda) que aquestes dones presenten alhora d'anticipar les conseqüències d'un crim o d'un atac, i d'una altra a la pèrdua de la capacitat efectiva per defensar-se (Jackson et al. 2007; Carro et al. 2010). Ambdós factors tenen un fort impacte en la percepció de seguretat ja que estan directament relacionats amb la psicologia del risc i amb la victimització imaginària ¹¹ (Jackson et al. 2007).

2.2. Dones Immigrants (totes les edats)

Un segon grup correspondria a les dones immigrants de totes les edats, essent un grup que se sent més insegur que les seves homòlogues 'locals' (Carro et al. 2010) ja que a priori existeixin diferències a nivell de la percepció de seguretat entre les dones 'locals' i les 'estrangeres' (Erez et al. 2009; Gill 2013). Això és degut a que la violència contra les dones és la més comuna de les victimitzacions sofertes per les immigrants ¹² (Erez et al. 2009). El fet d'estar en una situació regular o no (Lutz 1997; Fábos &

¹¹ Segons Jackson la gent es preocupa i s'angoixa quan s'imaginen a ells mateixos essent víctimes o quan saben que altres ho han sigut. Aquest fet imaginari incrementa la percepció de risc respecte la victimització. És per això que gent que potencialment no té un risc real de patir cap agressió es preocupa igualment sobre la possibilitat de patir algun atac o crim, incrementant la seva victimització (Jackson 2007).

¹² Cal remarcar quelcom d'important en aquest grup (i en general als grups que fan referència a la immigració en general). Aquest factor és la temporalitat de les estàncies d'aquest grup i la varietat intrínseca del mateix. Així doncs pel que fa a la temporalitat hi ha immigrants (tant dones com homes) que venen a

Kibreab 2007; Erez et al. 2009; Messing et al. 2015) genera també inseguretat. Les dones immigrants que pateixen algun tipus de violència en particular (especialment violacions i la violència domèstica) estan obligades a decidir si denuncien aquests fets amb el risc que això comporta de que siguin deportades als seus països d'origen (Messing et al. 2015), o no denunciar i seguir patint aquesta victimització (Gill 2013). Apart les dones immigrants estan múltiples vegades 'victimitzades'. Una primera vegada en tant que dones. Una segona en tant que immigrants. Una tercera penalització a tenir en compte és l'edat (tot i que aquesta afecta també les dones 'locals'). Existeix una quarta penalització i és el fet de tenir fills o no. En aquest sentit les mares immigrants pateixen violència i no denuncien ja que no voler posar en risc 'l'estatus legal' dels seus fills/es, especialment si aquests han nascut ja al país d'acollida (Erez et al. 2009) entrant en un 'cercle viciós'.

2.3. Prostitutes Immigrants i Locals (totes les edats)

Les prostitutes són un grup que degut a la seva naturalesa i activitat presenten un impacte en la percepció de seguretat a les ciutats. Degut a la seva presència als carrers, són tant generadores d'inseguretat com patidores d'aquesta. La peculiaritat d'aquest grup és l'activitat que desenvolupen. Tot i que l'increment de la interconnectivitat i de les comunicacions han permès una millora respecte la seguretat de les prostitutes (Clua 2015), la prostitució segueix essent una activitat discriminada i marginada socialment per se, i situa a aquestes dones en els marges de la societat i confereix a les mateixes existències indignes (Ibid.). Sovint la gent té por de passar per aquells llocs de la ciutat on s'exerceix la prostitució (Klauser 2007) degut a la percepció d'inseguretat. Aquests factors perpetuen els estereotips associats a determinats grups (Jackson 2006) com ara les prostitutes, impactant també en la percepció de seguretat dels ciutadans. Tot i l'existència d'associacions que treballen per la defensa dels drets de les prostitutes (Barcons 2018), el prejudici i l'estigma d'una gran part de la població respecte la prostitució incrementa la percepció d'inseguretat.

2.4. Homes Joves Immigrants (de 16-40 anys i de totes les nacionalitats)

Aquest grup està pensat per aquells joves immigrants que arriben a Catalunya en una situació irregular. La majoria d'aquests joves acaben entrant en cercles de l'economia irregular i en ocasions en xarxes de d'índole delictiva degut principalment al

Catalunya amb un 'pla de vida', és a dir, per buscar feina, tenir fills/es i quedar-se, en principi, tota la vida. D'altra banda hi ha immigració que està a Catalunya 'de passada', és a dir, temporalment. En relació a la varietat intrínseca dels/les immigrants n'hi ha pel que fa a la classe social, als diferents nivells d'estudis, al lloc de procedència, a la religió, a la ètnia, i un llarg etcètera. Aquestes diferències dins d'aquest grup són bàsiques i primordials per entendre el repte que suposen els immigrants alhora de valorar la seva percepció envers la seguretat. És per això que tot i que l'objecte d'aquest document no és l'anàlisi de la percepció en si sinó que el que es pretén és construir un pla d'acció de com aquesta es pot mesurar. És important remarcar la peculiaritat d'aquest grup ja que aquesta varietat intrínseca s'haurà de tenir en compte alhora d'aplicar el nou model analític.

seu estatus legal (Mastrobuoni & Pinotti 2014). Exemples els trobem en els coneguts 'manteros'. La presència de grups de joves 'il·legals' a les ciutats agreuja la diferència entre 'nosaltres' i 'ells', afavorint un 'judici de valors' que acaba criminalitzant 'l'altre', convertint-lo en 'l'altre destorbant' (Lutz 1997), 'l'altre negatiu' (Feddes et al. 2015), 'sospitós i amenaçant' (Holmes & Castañeda 2016), 'l'estranger imprevisible' (Jackson 2007), i són immigrants, minories ètniques, refugiats i cercadors d'asil (Ibid.). Aquests joves es concentren en zones determinades de la ciutat, provocant la formació de 'guetos urbans' (Shaw & Carli 2011). Aquests 'guetos' presenten una percepció respecte certa part de la població relacionada amb la violència, l'estigma i la inseguretat (Wacquant 1993). Apart, poden ser (com les prostitutes) alhora víctimes i perpetradors.

2.5. Dones Joves Locals (16-40 anys i de diferents classes socials)

Les dones joves (entre 16-40 anys) també són victimitzades tot i que per motius diferents (MARGIN Project 2016). El simple fet de ser dones les posiciona com un grup amb especial sensibilitat envers la (in)seguretat com demostra el Dossier Estadístic sobre Violència Masclista 2018 de l'Observatori de la Igualtat i Gènere 13. Les dones tenen una percepció diferent que els homes en relació a la seguretat (Logi 2007), degut a que afronten riscos que els homes no afronten (com ara una violació) 14 i perquè viuen les situacions d'una altra manera (Ibid.). El sol fet d'imaginar-se a elles mateixes víctimes d'una agressió incrementa la percepció sobre el seu risc de 'victimització' (Jackson et al. 2007). Apart la violència estructural afecta àrees de la vida de les dones en relació a la seguretat i a la por de ser víctimes de crims tan dispersos com el treball, l'educació, la propietat privada (True 2010), o la pobresa (Logi 2007). Aquests aspectes afecten a la seva capacitat de reaccionar enfront qualsevol tipus d'agressió, el que s'anomena 'falta de defensa efectiva' (Jackson 2007; Carro et al. 2010) i les avoca a una victimització que fa que es tornin més vulnerables (Moreno et al. 2002 dins de Michalski 2004).

2.6. Nens/es Immigrants-MENA (6-18 anys)

Aquest grup és també d'especial interès (sobretot després del que ha passat a Castelldefels i a Rubí darrerament 15). Els MENA són aquells Menors Estrangers No Acompanyats que arriben a Catalunya sense la presència de cap adult que es pugui fer càrrec d'ells i en una situació normalment d'irregularitat a nivell de ciutadania.

13 http://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/violencia_masclista/25_novembre/25N-2018/Dossier_estadistic_VM_2018_actualitzat.pdf

14 Val a dir que un home pot també ésser violat. Tot i així les taxes entre homes i dones no tenen comparació, essent molt més elevades en el cas de les dones.

15 Per a més informació sobre aquesta problemàtica a Castelldefels i Rubí anar a: <https://www.racocatala.cat/forums/fil/223902/doble-atac-dencaputxats-centre-menes-castelldefels?pag=2>

<https://www.ccma.cat/324/la-dagaia-defensa-que-va-avisar-lajuntament-de-rubi-amb-prou-temps-per-informar-els-veins-del-centre-de-mena/noticia/2922179/>

L'administració pública es fa càrrec d'aquests MENA internant-los en cases d'acollida tutelades per l'administració pública fins que compleixen la majoria d'edat (18 anys), moment en el que són 'posats al carrer'. Aquesta situació genera inseguretat. Això es converteix en un problema ja que dificulta la integració dels MENA i augmenta la percepció d'inseguretat (Fábos & Kibreab 2007). En general es produeix un ambient hostil en aquells indrets on hi ha un centre d'internament dels MENA (o allà on es vol implementar), i una criminalització té doble caràcter, un social i un institucional.

2.7. Col·lectiu LGTBI

El col·lectiu LGTBI pateix una estigmatització, una victimització, i un augment de les agressions (Gruberg 2014) darrerament. Dins d'aquest col·lectiu els subgrups dels joves, les lesbianes, els transsexuals, i la gent de color són més vulnerables essent les dones bisexuals les que pateixen un major grau de violència (Woods 2017). Un altre dels subgrups que pateixen una violència desmesurada són els immigrants sense papers (Gruberg 2014). La homofòbia i la transfòbia posen la vida d'aquestes persones en risc dia rere dia (Ibid.) amb victimitzacions que inclouen els anomenats 'crims d'odi' a totes les edats (Woods 2017), el bullying a les escoles 16 dels nens i nenes LGTBI (Payne & Smith 2013; Arivia & Gina 2016; Woods 2017), i el rebuig familiar en el cas dels/les joves (Woods 2017). Si aquestes persones estan al carrer, aquestes agressions es tornen desproporcionades i s'intensifiquen augmentant el risc d'agressions sexuals i físiques i victimitzacions verbals mitjançant insults (Ibid.)¹⁶. Un dels aspectes en la victimització del col·lectiu LGTBI és el prejudici a nivell social que històricament han patit igual que l'estigma associat a l'homosexualitat de determinades malalties com ara el VIH (Woods 2017). La seguretat d'aquest grup té a veure també amb la protecció respecte la no discriminació econòmica o laboral (Spencer-Dohner 2008), patint violència i por a perdre la feina en l'esfera pública (Arivia & Gina 2016) o limitant l'accés a la mateixa, especialment les persones 'trans' indocumentades.

2.8. Refugiats

Els refugiats, tot i ser també immigrants, tenen un altre status, el que implica diferències a nivell polític, econòmic i social (Holmes & Castañeda 2016). Degut a diferents processos de 'securització' tals com els controls fronterers, i en els casos dels

¹⁶ Un aspecte important a tenir en compte quan parlem del bullying als nens i nenes LGTBI a les escoles alhora de gestionar aquesta realitat és l'anomenada heteronormativitat institucional. Aquesta fa que analitzem el bullying des de una perspectiva individual, és a dir, des de una lògica individu—individu on s'avalua el comportament dels nens/es i les relacions de poder que s'estableixen entre ells/es. Aquesta construcció binària afavoreix solucions del tipus perpetradors s'han de rehabilitar i víctimes s'han de protegir, però l'escola com a institució queda al marge d'aquesta solució ja que els nens/es porten el problema des de casa (Payne & Smith 2013). Aquesta visió més enllà d'afavorir una solució, el que fa és perpetuar aquestes pràctiques sota el paraigua d'aquesta heteronormativitat institucional.

¹⁷ Aquest punt ens fa reflexionar també sobre la necessitat d'incloure a les persones sense llar alhora de realitzar estudis tant de victimització com de percepció de seguretat. Aquest és també un grup essencial alhora de valorar i gestionar les diferents cares de la seguretat urbana.

campaments per a refugiats la brutalitat policial en determinades accions, la falta de sanitaris i les pobres condicions humanitàries, acaben conformant les condicions necessàries perquè la violència estructural acabi cristal·litzant en la població en la forma de por envers els refugiats (Davies et al. 2017), provocant una situació híper-precària on queden atrapats burocràticament ja que els seus drets són vulnerats (Ibid.), sobretot a nivell d'estatus de ciutadania. Com que existeix la creença generalitzada entre els ciutadans de les societats occidentals de que la immigració il·legal és una amenaça per a la nostra seguretat (Gill 2013), es converteix 'l'altre' (en aquest cas el refugiat) en un altre 'sospitós i amenaçant' (Holmes & Castañeda 2016). Per això, i degut als processos de globalització, urbanització, trans-nacionalisme i a l'estatus de ciutadania, es produeixen factors estructurals i esdeveniments complexos en relació a patrons globals respecte els refugiats que poden acabar amb la seva criminalització (Fábos & Kibreab 2007). A continuació presentarem els àmbits d'acció.

3. ÀMBITS D'ACCIÓ

Seguidament, presentarem tres àmbits d'acció els quals pensem poden tenir un major impacte en la interacció victimització i percepció de seguretat. Aquests són les escoles, el barri i la ciutat i les institucions.

3.1. Les Escoles

L'escola és una d'aquelles entitats on s'aprenen valors tals com l'autoestima, l'empatia¹⁸ i el respecte cap a 'l'altre', factor que redueix els prejudicis i l'estigma. L'empatia és un dels principals mecanismes que contribueix a difuminar la línia entre el 'jo' i 'l'altre' (Decety 2011), i permet als nens i nenes establir relacions entre iguals. Aquest aspecte és fonamental ja que s'aprenen mecanismes que reforcen la identitat del grup i fomenten l'auto-creixement, la qual cosa incrementa el sentiment de pertinença al grup (Shaw & Carli 2011), factor que té un efecte directe en la prevenció de la criminalitat (Ibid.) i en conseqüència en la percepció de seguretat (en aquest cas dels menuts/des). Dins l'àmbit escolar identifiquem tres grups específics principals. El primer són aquells nens i nenes que pateixen 'bullying' (si és que n'hi ha). El segon correspon els que deixen l'escola en edats en que aquesta és obligatòria, és a dir, entre els 6 i els 16 anys. El tercer són aquells infants no escolaritzats.

3.1.1. Grups Específics

18 L'empatia és un element bàsic alhora d'analitzar qualsevol aspecte relacionat amb la seguretat on les causes de la mateixa són una persona o un grup de persones. És per això que la gestió de l'empatia, sobretot en les edats compreses entre la infantesa i l'adolescència tindrà un impacte en com ens relacionem amb els altres en l'edat adulta d'una banda, i en la gestió de la nostra seguretat d'una altra (Stern & Cassidy 2017).

Aquests, agrupen a aquells nens i nenes en edat escolar obligatòria, és a dir, entre 6 i 16 anys. Com esmentat abans, si es vol tractar la percepció de seguretat d'una manera holística, hem de tenir en compte totes les dimensions de la mateixa. En aquest sentit no només les persones adultes tenen una percepció subjectiva sobre la seguretat.

3.1.1.1. Nens/es que pateixen 'Bullying' (de 6 a 16 anys)¹⁹

El 'bullying' s'ha convertit en un dels grans problemes a les escoles en les societats contemporànies. Aquest consisteix en la reproducció (tot i que a menor escala) de la violència existent en la societat i els seus patrons de conducta. Així doncs el 'bullying' correspon a pràctiques que generen por, inseguretat, violència, exclusió i desigualtats a l'escola, trencant així amb el sentiment de pertinença esmentat anteriorment. A més les pràctiques relacionades amb el 'bullying' (així com la hostilitat envers els companys i una pobra relació amb els mateixos) són portades a terme per nens i nenes amb baixos nivells d'empatia (Payne & Smith 2013; Stern & Cassidy 2017) i amb una actitud antisocial (Payne & Smith 2013). És per això que la introducció de la variable empatia és primordial. Des del un punt de vista de la percepció de seguretat, el 'bullying' es pot considerar una primera fase del cicle de la violència i una primera presa de contacte amb el 'jo perceptiu/subjectiu' dels alumnes dins d'un àmbit social on hi ha representats els companys i els pares (àmbit social), i els professors i l'escola (àmbit institucional). Els nens i nenes que pateixen 'bullying' a l'escola perceben la mateixa con un entorn hostil que posa en perill la seva seguretat, tant física com psicològica.

3.1.1.2. Nens/es amb abandonament Escolar (de 6 a 16 anys)

Un altre factor a tenir en compte en l'àmbit de l'escola és l'abandonament escolar. Aquest es concentra en aquells barris on els indicadors socioeconòmics son més desfavorables i on es presenten nivells de desigualtat més elevats. Aquests nens i nenes que deixen d'anar a l'escola es concentren en determinats llocs dins d'aquests barris (tot i que no exclusivament), quedant estigmatitzats per la resta i influint en la percepció de seguretat de la gent de dins i fora del barri. Un problema afegit a l'abandonament escolar és l'impacte que aquest pot tenir en el desenvolupament 'relacional-social' d'aquests nens i nenes, sobretot pel que fa a la seva futura relació amb el mercat laboral o l'accés a determinats béns materials bàsics. Aquesta realitat està

¹⁹ Aquesta pràctica no necessàriament es dona a totes les escoles. Val a dir que existeix també una gradació de violència en la pròpia pràctica, és a dir, el 'bullying' va des de insults dirigits cap a la persona i la ridiculització en públic de la mateixa, fins a notes en paper amenaçant, passant per la intimidació (tant física com virtual a través de les xarxes socials) i fins arribar a la violència física explícita.

darrera de moltes de les històries de persones que en edats posteriors, han tingut algun tipus de dificultat per poder establir relacions socials normalitzades, és a dir, d'aquelles persones amb més dificultats socioeconòmiques. Quan existeixen aquestes dificultats per accedir per exemple al mercat laboral regularitzat, es generen dinàmiques econòmiques i socials que potencialment poden acabar en delinqüència, i aquesta acaba tenint un impacte en la percepció de seguretat tant de la població en general com d'aquest grup específic.

3.1.1.3. Nens/es no Escolaritzats/des (de 6 a 16 anys)

Aquest grup és també important ja que reflexa una realitat que potencialment es relaciona amb la inseguretat, i en conseqüència amb la percepció de la mateixa. Tot i que hi ha diferents motius per no escolaritzar els infants, la major part d'aquests nens i nenes provenen d'entorns bastant determinats, és a dir, de llars principalment amb escassos recursos econòmics situades dins d'aquells barris que es consideren 'problemàtics'²⁰. El problema d'aquesta realitat és la perpetuació d'aquestes desigualtats que acaben fomentant (com en el cas anterior) l'entrada en sistemes d'economies alternatives, o no regularitzades, i que poden acabar fomentant diverses pràctiques delictives (de major o menor impacte) estigmatitzant el propi grup. Per tal de reduir aquestes desigualtats, que com ja hem vist influeixen en la seguretat de les persones, s'han d'incrementar els nivells educatius per tal d'afavorir el contacte formal entre aquests nens i nenes i el mercat laboral (Shaw & Carli 2011).

3.2. El Barri i la Ciutat

Tota ciutat i barri presenten desigualtats tant a nivell socio-econòmic com demogràfic. Aquestes diferències tenen un impacte sobre la percepció de seguretat (Jackson 2007), especialment en aquelles zones on es formen els anomenats 'guetos' (Wacquant 1993) i on la presència dels 'pobres urbans' i els 'exclusos socials' té un efecte sobre aquesta percepció (Moser 2004), des de una perspectiva col·laboradora on s'estableixi un compromís compartit respecte la inclusió social dels immigrants (Shaw & Carli 2011) i dels altres grups sensibles esmentats anteriorment en relació a la percepció de seguretat. Aquestes accions es basen en la perspectiva 'bottom-up'²¹ per a la construcció de la comunitat (Ibid.). Un altre element a tenir en compte alhora d'analitzar els barris és la segregació que pot existir a nivell socioeconòmic. El disseny urbà juga un paper fonamental en relació a la integració d'aquests veïns. Així doncs una major barreja

²⁰ Cal apuntar que alguns pares i mares no escolaritzen als seus fills per raons ideològiques i de creences i no necessàriament per un factor econòmic o educatiu.

²¹ Aquesta perspectiva fa referència a la creació d'una comunitat que comença des de la base de la mateixa, és a dir, des de la ciutadania i les seves associacions, i que va pujant fins a arribar a les institucions.

d'aquesta gent afavoreix la diversitat i fa de les ciutats i dels barris un lloc més agradable per a la vida (van Soomeren 2019)²² la qual cosa afavoreix la convivència i la cohesió social, reduint així potencialment la delinqüència i la victimització. Una altra característica és l'aspecte físic dels barris. En aquest sentit trobem 'zones perilloses' (Carro et al. 2010) on una pobre il·luminació (Jackson et al. 2007; Shaw & Carli 2011), la presència de senyals que facin referència l'empitjorament o 'trencament' del barri tals com la presència de 'graffitis', de xeringues o massa escombraries i també el deteriorament del control social (tant formal com informal) del mateix incrementen la percepció de risc, de criminalitat i d'inseguretat (Jackson et al. 2007). D'altra banda la 'violència urbana' erosiona el capital social dels ciutadans (Moser 2004) i això impacta la percepció de seguretat.

3.2.1. Grups Específics²³

Aquests grups inclouen per exemple les associacions de veïns, les associacions de comerciants i associacions d'infants tals com els esplais, i són pertinents ja que ens permeten tractar i valorar la percepció de seguretat del barri i/o de la ciutat d'una manera més holística i integral, sobretot analitzant la interacció entre els mateixos, ja que són aquestes interaccions les que poden fomentar una millor relació entre els diferents grups.

3.2.1.1. Homes Grans Immigrants (de 50 anys i més)²⁴

El que és interessant d'aquest grup és veure com es relaciona amb els altres, sobretot pel que fa a l'impacte que tenen els homes de més edat alhora de generar i mantenir la pròpia identitat del grup i una certa cohesió i integració social amb la nova realitat. Tant aquest grup com les dones immigrants grans són els encarregats de mantenir la identitat a través de la transmissió de valors i creences culturals pròpies. Aquest factor és important ja que és la manera com es genera la dualitat de la identitat en els joves immigrants. La gestió d'aquesta identitat dual és crucial per administrar el sentiment de pertinença i la integració d'aquests joves immigrants en relació a la nova cultura en la que viuen. La gestió d'aquesta doble identitat en els joves és fonamental per evitar processos de radicalització (Feddes et al. 2015). Tot i així, aquest grup té més dificultats per incorporar trets de la nova cultura que modifiquin la seva identitat envers la nova realitat.

22 Per llegir tota l'entrevista anar a: <https://notesdeseguretat.blog.gencat.cat/2019/07/01/paul-van-soomeren-la-seguretat-publica-i-les-politiques-de-seguretat-sassemblen-a-un-pendol-de-rellotgeria/>

23 En aquest apartat s'inclouen també els grups presentats a l'apartat 2.

24 A diferència de les dones immigrants que les hem agrupat en un mateix grup del barri, els homes immigrants els hem separat en dos grups. Això és degut a la diferent victimització que presenten ambdós. Les dones immigrants presenten una victimització més 'uniforme', és a dir, totes tendeixen a sentir-se insegures independentment de l'edat que tinguin (Carro et al. 2010) mentre que els homes immigrants presenten diferències entre els joves i els grans. Els joves presenten nivells de victimització més elevats i tenen més possibilitats de ser ambdós víctimes i perpetradors (Moser 2004).

3.2.1.2. Homes Grans 'Locals' (de 50 anys i més)

De la mateixa manera que els immigrants de 50 anys i més tenen un rol en relació al binomi de la identitat i la seguretat, els homes 'locals' intervenen també en el procés. En aquest sentit s'espera que la comunitat immigrant 's'adapti' a la cultura d'acollida en major o menor grau. El que seria interessant també és veure com la comunitat d'acollida pot integrar o incorporar alguns dels trets culturals de les comunitats d'arribada. Una vegada més el que pretenen aquests processos és incrementar els nivells d'empatia entre les comunitats implicades en un procés de convivència i coexistència. Degut a que l'empatia està formada per components afectius, cognitius i de comportament (Decety 2011) aquesta es pot fomentar a través de processos d'interacció que promoguin la cohesió social, ja que com hem vist anteriorment, una millor satisfacció amb la vida al barri deguda a una millora del sentiment de pertinença, una major integració social i un increment de la identitat social (especialment en els homes) redueixen la percepció d'inseguretat de la població (Carro et al. 2010) i incrementen els nivells de benestar.

3.2.1.3. Associacions de Dones (públiques i privades)

Degut a que les dones és un dels grups més sensibles en relació a la percepció sobre la inseguretat, de fet les dones se senten més insegures que els homes (Moser 2004; Logi 2007) és pertinent l'estudi de com les associacions de dones contribueixen o no a la millora d'aquesta percepció. Les associacions de dones són importants ja que es presenten com un dels primers recursos que tenen les pròpies dones alhora d'afrontar les conseqüències d'algun període violent (ja sigui en l'àmbit privat o públic). En aquest sentit la integració d'aquestes associacions en determinades dinàmiques i activitats relacionades amb la gestió de la violència i al barri pot ajudar a crear estratègies i mecanismes per 'empoderar' les dones i que aquestes tinguin més 'estris' o 'eines' per a la gestió de la seguretat tant en els espais públics com en els privats, disminuint així la seva percepció d'inseguretat en ambdós casos.

3.2.1.4. Associacions i Comunitats de Veïns

Les associacions i comunitats de veïns, en tant que entitats pròpies dels barris, tenen (o haurien de tenir) un paper molt actiu, sobretot posant en contacte gent del mateix bloc de pisos. És per això que és pertinent i que s'han de tenir en compte ja que els conflictes veïnals juguen també un rol principal en la percepció de seguretat de les persones. Des del punt de vista socio-econòmic, els residents d'un mateix edifici acostumen a tenir unes característiques semblants (tot i que no necessàriament) pel que fa

per exemple al nivell d'ingressos, és a dir, en un edifici d'un barri obrer acostumen a viure persones amb activitats laborals semblants, diferint en canvi en nivells com per exemple culturals i/o ètnics. Així doncs, si s'identifiquen aspectes culturals diferents, les associacions de veïns poden oferir una plataforma per la gestió dels mateixos. D'altra banda els representants d'aquestes associacions poden posar en comú iniciatives que hagin tingut alhora de gestionar les incidències en les seves pròpies comunitats per tal de millorar els aspectes relacionats amb la seguretat de les mateixes.

3.2.1.5. Associacions de Comerciants

Alguns dels principals reptes lligats a la percepció d'(in)seguretat de les persones són com hem vist el règim legal dels immigrants (Lutz 1997; Erez et al. 2009; Gill 2013; Mastrobuoni & Pinotti 2014), la seva integració (Logi 2007; Carro et al. 2010), la cohesió social (Jackson et al. 2007; Carro et al. 2010), el sentiment de pertinença (Shaw & Carli 2011), l'increment en el seu capital social (Moser 2004) i la seva implicació en organitzacions tant formals com informals (Logi 2007). Apart, els joves immigrants pateixen alts nivells d'exclusió social, discriminació i atur (Wacquant 1993). Posant tots aquests factors en comú, les associacions de comerciants ofereixen una oportunitat perquè els immigrants es puguin posar en contacte amb les mateixes i així afavorir l'entrada en una economia regularitzada que pugui d'una banda canviar la situació legal dels mateixos, i a arrel d'aquesta millorar tots els altres indicadors esmentats anteriorment. Tenir un estatus legal i un treball formalitzat per part dels immigrants redueix la tendència a activitats delictives (Mastrobuoni & Pinotti 2014), incrementant així la percepció de seguretat de les persones.

3.2.1.6. Associacions LGTBI

Aquestes associacions LGTBI tenen també un paper important pel que fa a la percepció de (in)seguretat. La violència envers aquest grup, si bé és veritat que sempre ha existit, pateix un repunt en els darrers anys (Gruberg 2014) i la gestió de la seva seguretat s'ha convertit en una de les principals demandes d'un grup que cada cop més denuncia aquests fets²⁵. A més a més el col·lectiu LGTBI s'ha convertit en l'objectiu predilecte dels atacs de grups neofeixistes sota una ideologia homòfoba dels nous estats nacionalistes-religiosos (Spencer-Dohner 2008). És per això que per millorar la percepció d' (in)seguretat de forma integral s'ha de tenir en compte la perspectiva del col·lectiu LGTBI. En relació als altres grups, i sobretot perquè aquests es puguin apropar una mica més a la realitat dels LGTBI, és important generar interaccions que fomentin, com en els cassos anteriors, l'empatia envers els mateixos. És per això que

25 https://www.metropoliabierta.com/el-pulso-de-la-ciudad/seguridad/disparan-agresiones-homofobas-barcelona_17147_102.html

a nivell de ciutat aquestes associacions han d'incrementar la seva presència i activitats que permetin posar en contacte els habitants amb aspectes del col·lectiu LGTBI relacionats amb la identitat, el respecte, la tolerància i l'empatia. Aquest aspecte és bàsic ja que la identitat del col·lectiu LGTBI és considerada una causa injusta de victimització (Woods 2017).

3.2.1.7. Esplais

L'esplai fomenta valors com el respecte, la diversitat i la integració. Si bé és veritat que la majoria dels esplais també tenen un component socio-demogràfic bastant present, és a dir, cada barri compte amb el seu esplai, la idea és que aquests es puguin barrejar en diferents moments durant l'any i així els nens i nenes puguin gaudir de diferents experiències que els ajudin a conèixer millor 'l'altre'. D'aquesta manera es fomenta tant l'empatia entre els més petits com la reducció del prejudici. Més enllà d'això, aquesta és una altra manera de que els nens i nenes es sentin més segurs i socialment competents, el que incrementa la seva humanitat, els fa més oberts a noves experiències, redueix els estereotips i judicis envers els altres, i sobretot els torna més tolerants cap als immigrants (Boag & Carnelley 2012). Amb aquests canvis, els infants trenquen estereotips i redueixen prejudicis.

3.2.1.8. Casals d'Avis/es

L'últim grup són els casals d'avis. Degut a que la gent gran presenta uns indicadors de vulnerabilitat més elevats respecte la victimització i la (in)seguretat, és important i pertinent incloure'l. Els avis i àvies són el grup que més té por de 'l'altre' (Jackson 2007), és per això que la confiança en el barri té un impacte en la seva percepció sobre la por (Ibid.). Els casals d'avis/es són ja espais oberts a la interacció i a les dinàmiques i activitats grupals. Un aspecte destacat és la necessitat de que avis i àvies autòctons o 'locals' es barregin amb d'altres estrangers. Això és bàsic si el que volem és fomentar l'empatia entre aquests dos grups i una millor convivència on tothom tingui una percepció de seguretat adient. Si bé és veritat que una gran part de la immigració són ser jove i adulta, la part corresponent a la gent més gran no es pot menysprear. Això és fonamental alhora de gestionar d'una manera holística la percepció d'(in)seguretat.

3.3. Les Institucions

Les institucions, tant públiques com privades tenen un paper important en la percepció de seguretat, ja que són els actors que es troben entre la violència estructural i la individual. Existeix una desconfiança generalitzada en la capacitat dels estats

per controlar el crim i la violència (Logi 2007). Apart, les pròpies estructures socials porten incrustada certa violència (Michalski 2004). Això vol dir que hi ha estructures socials que s'han desenvolupat generant desigualtats i en última instància relacions desiguals de poder que promouen la violència (Ibid.) i la inseguretat. També cal dir que les institucions exerceixen una violència simbòlica que impacta l'existència de les persones (Wacquant 1993). Les institucions haurien d'incloure la percepció i el discurs dels diferents grups socials que presentin més vulnerabilitats en relació a la violència, el que seria un 'enfoc col·laborador' respecte la seguretat, per tal de reduir aquest aspecte simbòlic.

3.3.1. Grups Específics

Pel que fa a les institucions hem tingut en compte aquelles amb un impacte d'acció local i general, tant públiques com privades. El que és interessant en aquest aspecte és veure de quina manera poden interactuar per tal de millorar la percepció sobre la (in)seguretat a les ciutats. És per això que s'ha seleccionat la Generalitat i els Ajuntaments d'una banda, i d'una altra diferents cossos policials com ara la policia local i els Mossos d'Esquadra, però també s'han tingut en compte els CIE i actors privats com els mitjans de comunicació.

3.3.1.1. Ajuntament

Degut a la centralitat de la ciutat de Barcelona, l'ajuntament de la mateixa té un paper molt rellevant en la gestió de la seguretat. Els ajuntaments són aquelles institucions que ofereixen un contacte més directe i proper amb la ciutadania (especialment en aquelles localitats més petites), i dels quals (i per aquesta raó), s'espera una acció més proactiva envers els problemes sobre seguretat. Els actors o institucions que depenen directament dels ajuntaments i que intervenen de manera directa o indirecta en la gestió de la seguretat són els Serveis Socials i la Policia Local. Així doncs, els Serveis Socials proporcionen una font privilegiada de dades sobretot a nivell qualitatiu. En aquest sentit el que seria interessant és crear una xarxa entre els diferents Serveis Socials de tota Catalunya dedicada exclusivament a la identificació de problemàtiques relacionades amb la seguretat des de una perspectiva general i a la gestió de les mateixes.

3.3.1.2. Generalitat

La Generalitat juga un paper primordial en la gestió i la percepció de (in)seguretat. La diferència principal amb l'ajuntament és l'àmbit d'acció. En aquets cas la Generalitat té competències més àmplies, el que implica un major impacte en relació a la gestió

de la seguretat, i per defecte, en la seva percepció per part de la ciutadania. Un dels principals actors que depenen de la Generalitat i que té un paper primordial en la gestió de la seguretat són els Mossos d'Esquadra. Tot i així, i degut a la seva rellevància, els Mossos apareixen en el següent grup específic. D'altra banda la Generalitat destina recursos a estudis (tant estadístics com qualitatius) en relació a la percepció de seguretat de la ciutadania. És per això que és important analitzar les dades que aquesta posseeix i poder comparar-les amb aquelles que provenen entre d'altres dels ajuntaments (però també de diverses entitats privades).

3.3.1.3. Policia Local i Mossos d'Esquadra

El tercer grup està format tant per la Policia Local com pels Mossos d'Esquadra. Aquest és un dels grups més importants en relació a les institucions públiques ja que és el que té (juntament amb els Serveis Socials de l'Ajuntament) un contacte directe amb la realitat que es vol estudiar. Ambdós cossos policials, tot i tenir funcions diferents, tenen un impacte fonamental en la percepció de seguretat de la ciutadania. El simple fet de veure cossos policials, sigui quin sigui aquest, al voltant d'on som ja ens aporta una sensació i una percepció de seguretat. És per això que la presència d'aquests representants institucionals és fonamental. El que és interessant aquí, més enllà de la seva presència, és la interacció que aquests cossos fan amb la població, tant a nivell preventiu com formatiu. Aquest últim aspecte és també primordial si es vol millorar la percepció subjectiva de seguretat de la gent. Així doncs aquests dos cossos policials, tant per separat com conjuntament, han de col·laborar i promoure activitats on la ciutadania estigui implicada i on es creïn sinèrgies que permetin millorar aquests indicadors.

3.3.1.4. Sector Privat (Mitjans de Comunicació)

El sector privat és també un dels principals actors en la gestió i la percepció de seguretat a les ciutats, sobretot si ens referim als mitjans de comunicació i a les noves plataformes online. La influència del sector privat en relació a la seguretat és difícil de valorar, més enllà de l'impacte que la seguretat privada pugui tenir en la interacció amb la seguretat pública (com per exemple la Policia Local o els Mossos d'Esquadra), el seu paper és fonamental per entendre com es genera un imaginari col·lectiu en relació a la seguretat. En aquest cas ens centrarem en els mitjans de comunicació, ja siguin aquests telenotícies, diaris, o plataformes en xarxa com Tweeter o Facebook (aquestes plataformes en xarxa són bàsiques per entendre la velocitat i l'abast en la que una notícia pot expandir-se). Per això és primordial entendre el paper que juguen els mitjans de comunicació i com l'imaginari de 'l'altre', de 'l'immigrant perillós', o dels

refugiats és generat per aquests actors privats ja que són aquests els que implementen una càrrega de valor i normativa sobre aquests conceptes a través dels discursos.

3.3.1.5. CIE (Centres d'Internament per Estrangers)

Els Centres d'Internament per Estrangers són el darrer grup en relació a les institucions. Aquests centres desenvolupen un paper fonamental pel que fa a la percepció d'(in)seguretat dels/les ciutadans/es. Això és així degut a que des de la vessant institucional d'una banda els CIE transmeten un missatge que el que pretén ensenyar a la societat és que els immigrants en situació irregular són una amenaça per a la nostra seguretat (García 2017) i d'una altra mostren una actuació activa per part de les mateixes per gestionar la immigració il·legal. Els CIE estan entesos per una gran part d'acadèmics com centres que vulnereu els drets humans dels interns (González 2017) i que presenten grans dèficits tant a nivell d'instal·lacions, com de serveis i de personal (Ibid.). A més es perceben com institucions il·legítimes, fins a cert punt inconstitucionals, altament ineficients i com a mesures desproporcionades en la gestió de la immigració (García 2017; González 2017). Aquests factors fomenten i afavoreixen l'increment de prejudicis (García 2017) amb la posterior estigmatització dels mateixos, el que genera una sensació d'inseguretat degut a la simple presència dels CIE. Passem ara als instruments de recollida de dades.

4. INSTRUMENTS DE RECOLLIDA DE DADES

Els principals instruments per obtenir informació sobre la opinió respecte la seguretat dels ciutadans són el focus grup, les entrevistes i les enquestes. Cadascun d'aquests mètodes ofereix una perspectiva i un tipus de dades diferents. En relació als nens i nenes un exemple d'aquests instruments és l'enquesta realitzada a Catalunya és l'Enquesta sobre Victimització a les Escoles. L'última es va realitzar al 2016 i va constar de 9.000 enquestes a joves d'entre 12 i 18 anys (MARGIN Project 2016). Així mateix un altre aspecte important per intentar obtenir informació sobre l'estat de la percepció de seguretat és el de fomentar xerrades 'informals' (per exemple a partir dels focus grups) amb diferents membres de la comunitat i veure fins a quin punt hi ha realment un desig de transformar l'espai del barri o de la ciutat o no (Shaw & Carli 2011) per tal de millorar la percepció de seguretat. Com que el que volem és la recollida de dades tant qualitatives com quantitatives, ens centrarem en el focus grup i les entrevistes per les qualitatives, i en les enquestes per les quantitatives.

4.1. Focus Grup

El focus grup és un instrument que permet l'obtenció de dades a nivell qualitatiu. A diferència de les enquestes, la quantitat d'informació que s'obté és quelcom més reduïda. Tot i així ens permet aprofundir en aquells temes identificats a les enquestes i identificar-ne d'altres que s'han passat per alt en les anteriors. A més a més, el focus grup permet també la interacció de membres que pertanyen a diferents grups socials, facilitant així la interacció entre els mateixos i incrementar valors com l'empatia i el sentiment de pertinença al grup.

4.2. Entrevistes

Les entrevistes són l'eina més precisa per obtenir informació qualitativa. Com que l'entrevista pot tenir un format obert i lliure ens permet aprofundir en aquells aspectes que l'entrevistat/da creu pertinent i/o rellevant²⁶. De fet les entrevistes ens donen accés a un tipus i qualitat d'informació que no ens permet cap altre instrument i ens permeten re-formular qüestions que ens havien passat per alt en les enquestes o els focus grup i així poder-les incloure en investigacions següents. Les entrevistes es poden fer tant de manera presencial com per telèfon. En aquest sentit les entrevistes telefòniques permeten que els col·lectius expressin sense massa 'condicionants' la seva opinió. Això complementa i/o aprofundeix en la informació obtinguda en el focus grup, on a vegades la gent no acaba d'expressar tot el que pensa per vergonya o por a ser 'jutjat' pels altres membres del grup. Apart, les entrevistes poden ser més o menys guiades depenent del tipus d'informació que es vulgui obtenir²⁷.

4.3. Enquestes

Les enquestes són pertinents per aconseguir identificar quantitativament tendències que permetin després aprofundir en una realitat determinada. Apart permeten formular preguntes concretes i obtenir una gran quantitat d'informació. Exemples de les mateixes són l'Enquesta de Seguretat Pública a Catalunya que es fa de manera longitudinal i on es poden veure els històrics dels diferents municipis, i d'altres que intenten captar un moment concret com ara l'enquesta sobre seguretat de Mòdena, Itàlia²⁸. El principal problema que presenten les enquestes d'aquests dos exemples actualment és que, degut a que aquestes es gestionen des de el Departament d'Interior a Catalunya i des de

26 Tot i així, i en el cas de tenir una entrevista completament oberta, l'entrevistador hauria de guiar a l'entrevistat dins d'un marc determinat per evitar que aquest ens ofereixi massa informació que no estigui relacionada amb el tema d'estudi.

27 Aquest punt és important ja que quan es realitza una entrevista completament oberta a diferents col·lectius, és a dir, sense una mínima estructura predeterminada, la varietat d'informació que s'obté pot ser tal que dificulti la seva posterior anàlisi. És per això que una entrevista semi-estructurada pot facilitar tant la mateixa com el tractament posterior de les dades obtingudes.

28 Per visitar aquesta enquesta contactar amb: ufficioricerche@comune.modena.it

la Policia Municipal a Mòdena, el tipus de variables escollides, és a dir, majoritàriament variables relacionades amb els béns materials, la propietat privada i les conseqüències econòmiques que el robatori o la destrucció de les mateixes tenen en les persones afectades i les dades que d'aquestes se'n deriven, no són suficients per entendre la percepció de seguretat de manera més integrada i holística, és per això que el nou model té en compte (apart de les ja presents) altres variables d'altra naturalesa, per tal de poder introduir aquestes noves variables en futures enquestes.

Després d'analitzar el model actual de com s'analitza la percepció de seguretat, els principals grups que hi intervenen i els instruments que s'utilitzen per aconseguir dades, passem a presentar el nou model analític.

5. MODEL D'ANÀLISI ALTERNATIU

Després de fer un anàlisi de l'estat actual en relació a la gestió i la mesura de la percepció de la (in)seguretat, un nou model és proposat. Aquest nou model inclou altres variables. Aquestes són majoritàriament variables estructurals-discursives que no es tenien en compte en el model anterior i també aquelles referents a factors relacionals-cognitius. La Figura 2 mostra aquest nou model analític. En aquest s'ha introduït una quarta branca amb les variables estructurals i discursives, i a més a més dins de les variables relacionals s'han introduït l'empatia, el prejudici i l'estigma que són precisament les que fan referència a les variables cognitives. Aquestes variables són fonamentals per entendre com els valors i creences d'una societat determinada tenen també un impacte en la gestió de la por i la seguretat i en la percepció de la mateixa. Sense analitzar les interaccions culturals pròpies de les zones urbanes en un món globalitzat no podem entendre aquesta percepció i la seva complexitat. És per això que amb aquest model el que es proposa és una visió més holística de la percepció de seguretat.

L'avantatge principal que presenta aquest model és precisament que transcendeix l'esfera individual de la seguretat i condiona la percepció de la mateixa a variables estructurals i discursives. Això és important ja que sense tenir en compte aquestes variables no es pot entendre l'impacte dels mitjans de comunicació en l'imaginari col·lectiu sobre la immigració, els MENA o la prostitució, i l'impacte que aquests tenen respecte la seguretat i la seva percepció. El primer que cal fer alhora d'introduir aquest nou model és definir les variables noves que intervenen en el mateix. Així doncs parlem ara sobre l'empatia, el prejudici i l'estigma ²⁹, i l'impacte que aquestes tenen en l'àmbit de la percepció de seguretat d'una banda, i d'una altra de les variables discursives i estructurals.

FIGURA 2: MODEL ALTERNATIU PER ANALITZAR LA PERCEPCIÓ DE LA (IN)

29 En aquest cas em centraré en l'empatia i l'estigma, ja que el prejudici no deixa de ser en certa manera una representació d'aquesta darrera característica, i de fet és per això que en el nou model estan en la mateixa categoria i no de forma autònoma com l'empatia.

SEGURETAT

* / * El model no inclou una llista exhaustiva de totes les variables. El que presenta és una mostra de les mateixes per veure

quin tipus de variable pertany a cada bloc.

Font: Elaboració Pròpia

L'empatia i l'estigma són dues variables cognitives³⁰ que tenen un paper primordial a l'hora de relacionar-nos amb 'l'altre'. En aquest sentit diferents variables tant interpersonals com 'situacionals' o relacionals impacten en aquells processos en que l'empatia està present (Decety 2011). De la mateixa manera, i en l'àmbit simbòlic, la ideologia i les idees religioses poden inhibir l'empatia cap a altres persones (Ibid.), el que té una repercussió directa en la manera en com ens relacionem amb els altres, i en conseqüència en la percepció d'inseguretat projectada sobre les mateixes. Cal esmentar però, que l'empatia no té només un efecte sobre les persones que perceben una situació com a perillosa, sinó que també juga un rol primordial en 'l'altre', és a dir, alts nivells d'empatia, juntament amb una autoestima consolidada, confereix als individus més resiliència enfront processos violents de radicalització (Feddes et al. 2015). Un altre factor relacionat directament amb l'empatia i l'estigma és el que s'anomena 'perspective-taking' ³¹, és per això que empatia i 'perspective-taking' estan associats

³⁰ El fet de que consideri aquestes variables com a cognitives és degut a que ambdues fan referència a com percebem una realitat determinada. Tot i així, en aquest sentit, aquesta percepció va més enllà de simplement 'veure' alguna cosa, sinó que hi ha valors i creences associades a aquesta percepció.

³¹ Perspective-taking fa referència a la capacitat que tenen les persones d'entendre i percebre una situació determinada desde el punt de vista de l'altra

amb la reducció dels prejudicis i els estereotips (Ibid.), el que alhora redueix l'estigma.

Tant l'empatia com el prejudici i l'estigma són variables de difícil anàlisi degut a la complexitat de la naturalesa de les mateixes. Tenint en compte el nivell de globalització que presenten les ciutats, coexisteixen en el medi urbà valors i creences que sovint són contradictoris tant a nivell individual com col·lectiu o de grup. Aquesta realitat cristal·litza sobretot i principalment en les comunitats d'immigrants, especialment en les segones i terceres generacions, on normalment conviuen en la mateixa persona identitats duals formades per valors i creences de la societat d'acollida amb les de les seves societats d'origen (Feddes et al. 2015). És per això que per a aquest nou model és primordial identificar els indicadors 32 que fan referència a les interaccions entre els grups 'autòctons' i els 'immigrants' i veure com els valors i creences relacionats amb l'empatia, el prejudici i l'estigma condicionen d'una banda el nivell relacional aquestes interaccions, i d'altra la percepció d'(in)seguretat de la ciutadania.

Alhora d'analitzar aquestes variables relacionals-cognitives s'han de fer servir en una primera instància les enquestes. Les enquestes ens permetran identificar les tendències generals, a nivell d'opinió, respecte aquestes variables, el que és fonamental per poder crear després focus grups i entrevistes que ens ajudin a aprofundir i a entendre la relació existent entre empatia, estigma, prejudici i percepció de seguretat. Tots aquests instruments de mesura han d'aplicar-se a tots els grups seleccionats en els apartats anteriors ja que només aquesta visió holística i integrada pot donar resposta als interrogants relacionats amb la percepció de seguretat.

La percepció de seguretat està també íntimament lligada a la por envers els crims. Aquesta por és un sentiment que juga també un paper fonamental en l'imaginari col·lectiu. La por (però també la percepció d'(in)seguretat) es produeix quan hom imagina una situació com a potencialment perillosa, però que no necessàriament està passant. Així la por i la percepció es situen en un espai 'exterior' a la persona (Perceval 2017), i per això és necessari i pertinent analitzar aquesta percepció i aquesta por a través de variables externes, és a dir, estructurals i discursives. Només d'aquesta manera podrem aproximar-nos a un millor enteniment de com la percepció de les persones va més enllà de les seves capacitats cognitives, del seu gènere, d'una pobre il·luminació del carrer o de les experiències passades.

Les variables estructurals introduïdes en el nou model fan referència als discursos i narratives institucionals, és a dir, el discursos provinents de les elits polítiques i econòmiques d'una banda, i també aquells procedents dels mitjans de comunicació. Ambdós dis-

persona que estigui implicada en la mateixa.

32 La construcció d'indicadors per mesurar aquestes variables és també força complexa. Exemples es poden trobar en el World Value Survey (WVS) on s'analitza de manera longitudinal com les societats canvien (o no) els valors i creences de les mateixes amb el pas del temps. Per accedir a exemples d'aquests indicadors del WVS anar a: <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

curiosos i narratives tenen un impacte directe en la percepció de seguretat de les persones. Com ja hem esmentat al principi d'aquest text, la percepció de seguretat està relacionada amb la por envers els crims (Jackson et al. 2007). Així doncs podem entendre aquesta percepció com una manera més de gestió de la por (Perceval 2017). Així doncs, els mecanismes d'aquesta gestió de la por i de la seguretat tenen impacte en dos grans àmbits de la vida pública. D'una banda aquests discursos i narratives, tant institucionals com els dels mitjans de comunicació, generen una certa d'inseguretat constant que el que fa és legitimar l'acció violenta estatal enfront d'aquests perills amenaçadors per a la ciutadania (Ibid.), i d'una altra creen un imaginari col·lectiu on la imatge de 'l'altre' concentra les arrels de la violència i la inseguretat. Més enllà de la legitimació que aquests discursos polítics proporcionen, la gestió de la por serveix també per justificar les polítiques públiques de prevenció (Lee 2007). En relació als mitjans de comunicació trobem com els discursos utilitzats pels mateixos tenen també la capacitat de generar imaginaris col·lectius que tenen un impacte en la gestió de la por i en conseqüència en la percepció de seguretat. Un exemple d'aquest mecanisme el trobem en del diari britànic *The Sun*, on es pot analitzar l'ús de metàfores en un discurs enfocat a construir un imaginari col·lectiu sobre el terrorisme (Spencer 2012).

Per analitzar aquesta bateria de variables estructurals-discursives, de la mateixa manera que amb les relacionals-cognitives, s'ha de cercar indicadors que facin referència a les mateixes. En aquest cas és més fàcil que en l'anterior ja que els indicadors són els propis discursos i narratives emesos per aquestes institucions (públiques o mitjans de comunicació). Així i tot, aquestes variables presenten altres tipus de complexitats. Aquestes estan relacionades amb les estructures de poder i interessos que es troben darrere de cada discurs i la institució que l'emet. És per això que els discursos s'han de 'deconstruir' i analitzar més enllà del que escoltem a les notícies o a la ràdio o del llegim a un diari.

6. CONCLUSIONS

Tota societat presenta nivells d'inseguretat i de violència (Guillén 2012) independentment de la forma i la intensitat que aquests presentin. En les pàgines precedents he argumentat perquè és necessari un canvi de model tant a nivell teòric com a nivell analític degut a la necessitat d'introduir altres variables i una lògica diferent alhora d'entendre la seguretat i fer-ho d'una manera més integradora i holística mitjançant el nou model proposat. La percepció subjectiva de la seguretat depèn de múltiples factors. Fins ara el model actual tenia en compte variables sociodemogràfiques i personals com ara l'edat i el gènere, i variables relacionades amb l'espai i el medi com ara la il·luminació, els actes vandàlics o les experiències prèvies viscudes en relació a algun fet delictiu concret.

El nou model proposat inclou els aspectes institucionals i estructurals de la seguretat

i com aquests s'han de tenir també en compte en la gestió de la mateixa. D'altra banda es proposa també un canvi a nivell discursiu, on l'empatia es converteix en el principal valor alhora d'intentar millorar aquesta percepció, especialment tenint en compte el paper que juga 'l'altre' en ambdues realitats. Es proposa també un canvi en el concepte de la seguretat on aquesta no depèn només de les persones, les seves activitats i l'entorn on aquestes interaccionen i desenvolupen les mateixes, sinó que també depèn de la constel·lació que es forma entre les institucions, la societat civil, els actors privats, la ciutadania i els discursos. En el nou model, per analitzar la percepció de (in)seguretat, els discursos, els prejudicis, l'estigma i l'empatia juguen un paper fonamental i central on tant els mitjans de comunicació com les institucions tenen un rol principal alhora de crear l'imaginari col·lectiu de l'altre. Això no vol dir que les variables del model anterior no siguin necessàries, tot el contrari. El que significa és que s'ha d'analitzar aquesta percepció de manera estructural i que va més enllà del propi individu. L'empatia juga un paper fonamental en com interactuem i entenem 'l'altre'. A majors nivells d'empatia menor violència i agressivitat cap a 'l'altre'. Això té un impacte directe en els nivells de victimització, i en conseqüència en la percepció de (in)seguretat. Els discursos són les eines més efectives alhora de crear 'realitats determinades' generant imaginaris col·lectius. Per això no es pot entendre la percepció de seguretat sense analitzar-los. Només introduint variables estructurals i discursives d'una banda, i analitzant el paper que juga l'empatia en relació a la violència d'una altra, podrem donar resposta a les preocupacions de la gent i d'aquesta manera oferir una millor anàlisi de la seva percepció envers la seguretat.

Tot i que evidentment queda encara molt per fer tant a nivell teòric com analític alhora de gestionar tot allò que té a veure amb la seguretat, és important començar a aproximar-nos a la mateixa des de diferents angles per tal de poder oferir una anàlisi més acurada d'aquesta realitat. La seguretat és, i ha de ser, un valor a defensar en qualsevol societat. Tot i així aquest valor no necessàriament ha d'estar per sobre d'altres valors com l'empatia o la solidaritat que també condicionen i defineixen les interaccions entre ciutadans, entre grups de persones, i entre els individus i les institucions. A més a més s'ha de tenir en compte el paper que juguen els prejudicis i els estereotips pel que fa a la interacció entre 'l'altre' i nosaltres i l'imaginari col·lectiu que d'aquesta diferenciació se'n deriva. És per això que models teòrics i analítics que tinguin en compte d'una banda tots aquests diferents prismes respecte la percepció de (in)seguretat i d'una altra que facin referència a la gestió de la violència durant tot el cicle vital de les persones (i no només es centrin en l'edat adulta) són necessaris.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Arivia, G. & Gina, A. (2016). When the State is Absent: A Study of LGBT Community in Jakarta. *Indonesian Feminist Journal*, Vol 4 (1): 4–12.
- Barcons, M. (2018). Las Ordenanzas Municipales: Entre la Regulación y la Sanción de la Prostitución en España. *Observatorio del Sistema Penal y los Derechos Humanos*, Num. 15, 90–109.
- Boag, E. M. & Carnelley, K. B. (2012). Self-reported Discrimination and Discriminatory Behaviour: The Role of Attachment Security. *British Journal of Social Psychology*, 51: 393–403.
- Carro, D.; Valera, S. & Vidal, T. (2010). Perceived Insecurity in the Public Space: Personal, Social and Environmental Variables. *Quality and Quantity*, (44): 303–314.
- Clua, A. (2015). La Batalla Simbólica de las Prostitutas. El Papel de la Comunicación. *Revista Internacional de Comunicación y Desarrollo*, Vol. 1, 139–150.
- Curbet, J. (2010) El rei nu. Una anàlisi de la (in)seguretat ciutadana. Barcelona. *Editorial UOC*.
- Davies, T.; Isakjee, A. & Dhesi, S. (2017). Violent Inaction: The Necropolitical Experience of Refugees in Europe. *Antipode* Vol. 49 (5): 1263–1284.
- Decety, J. (2011). The Neuroevolution of Empathy. *Social Neuroscience: Gene, Environment, Brain, Body*, 33–45.
- Erez, E.; Adelman, M. & Gregory, C. (2009). Intersections of Immigration and Domestic Violence : Voices of Battered Immigrant Women. *Feminist Criminology*, 4 (1): 32–56.
- Fábos, A. & Kibreab, G. (2007). Urban Refugees: Introduction. *Refuge* Vol. 24 (1): 3–10.
- Feddes, A. R.; Mann, L. & Doosje, B. (2015). Increasing Self-esteem and Empathy to Prevent Violent Radicalization: A Longitudinal Quantitative Evaluation of a Resilience Training Focused on Adolescents with a Dual Identity. *Journal of Applied Social Psychology*, 1–12.

- García, E. (2017). Centros de Internamiento de Extranjeros: Motivos para su Desaparición. *Boletín Criminológico*, Instituto Andaluz Interuniversitario de Criminología, Sección Málaga, *Art. 5*, 1–6.
- Gill, L. J. (2013). Secure Communities: Burdening Local Law Enforcement and Undermining the U Visa, *Vol. 54 (6)*: 2055–2085.
- González, M. (2017). Los CIE: Una Realidad Controvertida y Compleja. *Anuario CI-DOB de la Inmigración 2017*, 299–316.
- Gruberg, S. (2014). LGBT Undocumented Immigrants Face an Increased Risk of Hate Violence. *Center for American Progress*, 1–3.
- Guillén, F. (2012). *Policia i seguretat*. Bellaterra. Servei de Publicacions.
- Holmes, S. M. & Castañeda, H. (2016). Representing the “European Refugee Crisis” in Germany and Beyond: Deservingness and Difference, Life and Death. *American Ethnologist Vol. 43 (1)*: 12–24.
- Jackson, J. (2006). Introducing Fear of Crime to Risk Research. *Risk Analysis*, Vol. 26 (1): 253–264.
- Jackson, J.; Farrall, S. & Gray, E. (2007). Theorising the Fear of Crime: The Cultural and Social Significance of Insecurities about Crime, 1–35.
- Klauser, F. R. (2007). Difficulties in Revitalizing Public Space by CCTV Street Prostitution Surveillance in the Swiss City of Olten. *European Urban and Regional Studies*, Vol. 14 (4): 337–348.
- Lee, M. (2007). *Inventing fear of crime. Criminology and the politics of anxiety*. Oxon, Nova York. Routledge.
- Logi K., Á. (2007). On Social Equality and Perceptions of Insecurity. *European Society of Criminology. SAGE Publications, London*, Vol. 4 (1): 59–86.
- Lutz, H. (1997). The Limits of European-ness: Immigrant Women in Fortress Europe. *Vol 57 (1)*: 93–111.
- MARGIN Project (2016): Tackle Insecurity in Marginalized Areas. Agenda of Good Practices. *European Union Horizon 2020 Project*.

- Mastrobuoni, G. & Pinotti, P. (2014). Legal status and the criminal activity of immigrants, Upjohn Institute Working Paper, W.E. Upjohn Institute for Employment Research, Kalamazoo, MI (14-212), 1–49.
- Messing, J. T.; Becerra, D.; Ward-Lasher, A.; & Androff, D. K. (2015). Latinas' Perceptions of Law Enforcement: Fear of Deportation, Crime Reporting, and Trust in the System. *Journal of Women and Social Work*, Vol. 30 (3): 328–340.
- Michalski, J. H. (2004). Making Sociological Sense Out of Trends in Intimate Partner Violence. *The Social Structure of Violence Against Women*. Vol. 10 (6): 652–675.
- Moser, C. O. N. (2004). Urban Violence and Insecurity: An Introductory Roadmap. *Environment & Urbanization*, Vol. 16 (2): 3–16.
- Payne, E. & Smith, M. (2013). LGBTQ Kids, School Safety, and Missing the Big Picture: How the Dominant Bullying Discourse Prevents School Professionals from Thinking about Systemic Marginalization or . . . *Why We Need to Rethink LGBTQ Bullying*. 1–36.
- Perceval, J. M. (2017). El Terror y el Terrorismo. Cómo ha Gestionado la Humanidad sus Miedos. *Editorial Cátedra*.
- Shaw, M. & Carli, V. (2011). Practical Approaches to Urban Crime Prevention. Proceedings of the Workshop held at the 12th UN Congress on Crime Prevention and Criminal Justice, International Centre for the Prevention of Crime United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), 107–161.
- Spencer, A. (2012). The social construction of terrorism: Media, metaphors and policy implications. *Journal of International Relations and Development*, Vol. 15(3): 393–419.
- Spencer-Dohner, M. (2008). LGBT Minorities as Easy Targets: A Case Study of the Specificities and Commonalities with other Neglected Endangered Groups in the Context of Nationalism-Dominated Societies, 1–5.
- Stern, J. A. & Cassidy, J. (2017). Empathy from Infancy to Adolescence: An Attachment Perspective on the Development of Individual Differences. *Developmental Review*, 1–22.
- Šulović, V. (2010). Meaning of Security and Theory of Securitization. Belgrade Centre for Security Policy, 1–7.

True, J. (2010). The Political Economy of Violence Against Women: A Feminist International Relations Perspective. *The Australian Feminist Law Journal*, Vol 32: 39–59.

Wacquant, L. J. D. (1993). *Urban Outcasts: Stigma and Division in the Black American Ghetto and the French Urban Periphery*. Blackwell Publishers, 365–383.

Woods, B. J. (2017). LGBT Identity and Crime. *California Law Review*, Vol. 195 (3): 667–734.

www.icps.cat